

KONSULTASJONER MELLOM STATEN OG KOMMUNESEKTOREN

**REFERAT FRA DET
1. KONSULTASJONSMØTET
6. mars 2018**

Saksnr.: 18/130

Tilstede: *Fra staten:* Kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland, statssekretær Aase Marthe J Horringmo (KMD), statssekretær Geir Olsen (FIN), Mari Jacobsen (KMD adm.)

Fra KS: Leder Gunn Marit Helgesen, 1. nestleder Mette Gundersen, 2. nestleder Bjørn Arild Gram, Gunn Berit Gjerde, Gry Anette Rekanes Amundsen, Bente Larssen, Lasse Hansen (adm.), Helge Eide (adm.), Torbjørn Eika (adm.)

Dato: 6. mars kl. 12.30–14.30

Møteleder: Monica Mæland (KMD)

Referent: Baard Krag og Sandro Moe Melgalvis (KMD)

1. Konsultasjonsmøtet

Kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland innledet med å ønske KS velkommen til konsultasjonsmøtet.

KS leder Gunn Marit Helgesen innledet med en presentasjon av konsultasjonsgruppen i KS, og understrekte at dette var viktige møter for KS.

2. Notat fra TBU av februar 2017 om den økonomiske situasjonen i kommunesektoren

Mæland redegjorde kort for hovedpunktene i TBU-notatet, som blant annet viser gode resultater for kommunesektoren, med en inntektsvekst som var langt sterkere enn hva som ble lagt til grunn i budsjettoplegget høsten 2016. Også i 2017 var driftsresultatene i kommunesektoren meget gode. For kommunene anslås netto driftsresultat til å være i størrelsesorden 3³/₄– prosent og for fylkeskommunene 4,3–4,4 prosent. For sektoren samlet anslås det et netto driftsresultat i størrelsesorden 3,8–4,0 prosent. Det er klart høyere enn anbefalingen fra TBU om at resultatet for sektoren samlet over tid bør ligge på om lag 2 prosent.

Helgesen var enig i at merskatteveksten har vært betydelig og at nettodriftsresultat er gode.

Helgesen påpekte samtidig at dette er et krevende budskap utad, ettersom dette gjelder i makro. Videre påpekte hun at dette bildet vil endres ved en renteøkning og/eller statlige reformer som strammer inn det lokale handlingsrommet. I tråd med Perspektivmeldingen forventes det ikke en stor inntektsvekst, og dette er noe KS er opptatt av å signalisere til sine medlemmer. KS er derfor opptatt av at kommunesektoren må drive effektivt og innovativt, slik at den kan levere gode velferdstjenester.

2. nestleder i KS Bjørn Arild Gram påpekte at selv om 2017 viser gode resultater, så vil salderingen av budsjettene være krevende. Den underliggende driften av tjenester er presset, og merskatteveksten kan ikke tas inn i drift.

Hovedstyremedlem i KS Gry Anette Rekanes Amundsen påpekte at statlige reformer de senere år innen barnehage og eldreomsorg har bidratt til store investeringer i kommunene. En renteøkning kan derfor slå hardt inn. I tillegg har kommunene gjort en stor innsats med å ta imot flyktninger. Andre forhold som vil påvirke handlingsrommet fremover er arbeidsledighet, integrering og eldrebølgen.

Leder av rådmannsutvalget i KS Bente Larssen viste til at den økonomiske situasjonen har vært positiv, men at det i kommunene er ulike utfordringer. For Larssens egen kommune var fastlegesituasjonen svært krevende, noe som gir store utslag på budsjettene. Videre viste Larssen til at endringer i makro gir store utslag for kommunene, for eksempel omlegging av bostøtteordningen.

1. nestleder i KS Mette Gundersen viste til at den økonomiske situasjonen er en pedagogisk utfordring. På den ene siden går det bra, men inntektene knyttet til merskattevekst kan ikke gå til å øke driften i kommunene.

Helgesen påpekte at det var viktig med fullfinansiering av statlige oppgave endringer og reformer.

Mæland var enig i situasjonsbeskrivelsen om at det har vært gode år, og at det i tiden fremover blir et klart mindre handlingsrom. Mæland påpekte at KS og staten kan være uenige om innretninger, men at det er viktig å være enige om virkelighetsbeskrivelsen. Hun bemerket videre at det er bra at KS kommuniserer tydelig at merskatteveksten er engangspenger.

3. Notat fra TBU av februar 2016 om demografisk utvikling og kommunesektorens utgifter - sammendrag

Mæland viste til at demografianslaget har vært for høyt, jf. notatet fra TBU.

Helgesen var kjent med TBU-notatet og påpekte at det er krevende med lavere fødselstall og vekst i antall eldre.

Helgesen etterspurte videre oppfølging av ekspertgrupperapporten som gjennomførte områdegjennomgangen av øremerkede tilskudd til kommunesektoren.

Mæland viste til at regjeringen er enig i behovet for å rydde i antall tilskuddsordninger. Samtidig ble det påpekt at det å være enig i prinsipper og det å faktisk gjennomføre endringer,

er to forskjellige ting. Dette arbeidet følges opp i arbeidet med statsbudsjettet og vil omtales i kommuneproposisjonen.

Statssekretær Geir Olsen i FIN støttet Mæland i at det er behov for å rydde i de øremerkede tilskuddene til kommunesektoren.

4. Innspill til regjeringens arbeid med statsbudsjettet

Kapittel 4.1 og 4.2 ble kommentert under kapittel 2 og 3

4.3 Bemanningsnormer

Barnehage

Helgesen viste til at det har vært mange møter om beregningsgrunnlaget for innføring av normkrav i barnehagene. KS er kjent med svaret til staten, men vil påpeke at når man lovfester på enhetsnivå, så gir dette noen konsekvenser som gjør at dette ikke bør kompenseres i makro. Kompensasjon i makro innebærer en kraftig innstramning i kommuneøkonomien.

Gram påpekte at terskelverdiene i pedagognormen er urimelige ved at man må øke med et helt årsverk dersom en barnehage går fra 14 til 15 barn. Dette vil gi store utfordringer for små barnehager, både private og kommunale, som vil kunne bidra til at mange barnehager ikke kan videreføre sin drift.

Mæland påpekte at hun ikke er uenig i situasjonsbeskrivelsen, men viste til at dette handler om politikk og et ønske om å øke kvaliteten. Samtidig må grensen for en terskelverdi settes et sted, og dette vil gi noen utslag. På sikt vil man imidlertid kunne planlegge bedre. Mæland noterte seg KS' innspill.

Lærernorm

Helgesen viste til at man for lærernormen har benyttet rett beregningsmåte, men at KS er bekymret for at det ikke finnes nok lærere. Dette vil bli utfordrende, men Helgesen erkjente at hun kjenner bakgrunnen for dette forslaget og at dette er noe Stortinget har vedtatt.

Hovedstyremedlem Gunn Berit Gjerde mente at man burde justere normen underveis når man ser konsekvensene av forslaget. I den forbindelse etterspurte hun om det er planlagt noen evaluering.

Mæland påpekte at politikk aldri er hogd i stein og at dette er noe man sammen må jobbe seg igjennom. Hun viste til at forliket er gjort i beste hensikt om å heve kvaliteten i skolen. Dette er en sak det må være tett dialog om videre.

4.4 Effektivisering og fornyelse av kommunalsektor

Helgesen fremhevet at kommunene driver kontinuerlig forbedrings- og effektiviseringsarbeid på nivå med det som stilles som krav i ABE-reformen, og at KS mener det ikke er behov for en ABE-reform for kommunesektoren eller et trekk i rammen med denne begrunnelsen. Hun viste til at KS har etablert innovasjonsbarometret og at dette har blitt positivt mottatt. Det primære for KS er at man ikke gjør tilsvarende for kommunene som for staten.

Mæland var enig i at det skjer mye spennende innovasjonsarbeid i kommunene. Hun viste til at kommunesektoren har en utstrakt delingskultur som er veldig bra og fremmer effektivitet. Videre påpekte statsråden at KS har tatt styringen på dette på en god måte, blant annet gjennom innovasjonsbarometret. Mæland påpekte at regjeringens ABE-reform har vært viktig, og at dette ikke er penger som spares inn, men penger som er omdisponert til gode formål. Mæland merket seg KS' ønske om å ikke innføre en ABE-reform for kommunesektoren.

4.5 Samfunnsøkonomisk lønnsomhet på forebyggende sikringstiltak mot naturskader

Helgesen viste til at man i større grad bør forebygge, fremfor å reparere. KS har derfor spilt inn behovet for en ny finansierings- og forsikringsordning for kommunal infrastruktur ved naturskade.

Mæland noterte seg innspillet.

Merknad til KS: Vi har rettet opp omtalen i materialet. Vi har derfor ikke omtalt diskusjonen om behovet for endringer i materialet i referatet.

4.6 Behov for regional satsing

Regionale utviklingsmidler

Helgesen viste til at vedvarende kutt i de regionale utviklingsmidlene var krevende. Hun hadde forståelse for at dette er en budsjettkamp, men KS mener det er klokt å ha midler til dette formålet. Helgesen viste til at deres medlemmer er misfornøyd med kutt og at dette er lite troverdig samtidig med en regionreform. Det ble vist til at man får mye igjen for disse midlene og at innovasjon krever stimuleringsmidler.

Gjerde påpekte at man får til veldig mye godt med disse midlene og at utviklingsmidlene gir det regionale leddet en posisjon til å få andre til å samarbeide med fylkene. Dette gir fylket legitimitet som regional planlegger.

Mæland viste til at dette har vært en villet politikk fra regjeringen og at dette er noe man kan være enig eller uenig i. Men i en tøff prioritering, så har regjeringen prioritert noe annet. Innretningen på virkemidlene må imidlertid vurderes i arbeidet med regionreformen.

Tunnelvedlikehold på fylkesveier

Helgesen fremhevet at dette er en sak med enorme kostnader for fylkeskommunene.

Gjerde mente at det er en uoverkommelig oppgave å omprioritere midler til å oppfylle forskriften.

Rekanes Amundsen viste til at KS er klar over at dette er fylkeskommunenes ansvar, men at det i dette tilfellet er snakk om noe annet enn vanlig veivedlikehold. Fylkene har ifølge Amundsen ikke økonomisk mulighet til å oppfylle sikkerhetstiltakene i forskriften. Amundsen mente alle oppgaveendringer må kompenseres, og vurderte at tunnelforskriften ikke fullt ut er kompensert.

Mæland viste til at dette er krevende oppgaver og et område hvor det er Samferdselsdepartementet som er ansvarlig departement. Hun viste til svarmerknaden fra Samferdselsdepartementet og noterte seg innspillene fra KS.

4.7 Utforming av kompensasjonsordningen for eiendomsskatt for verk og bruk

Helgesen fremhevet at KS har ikke noe standpunkt for eller imot eiendomsskatt, men mener at det bør være opp til kommunene å avgjøre. Konsekvensen av vedtaket i Stortinget er at inntektssiden endres. Helgesen viste videre til at det var viktig at KS må medvirke fremover.

Mæland viste til Stortingets vedtak og at KMD tar sikte på å ha en dialog med KS om utformingen av kompensasjonsbeløpene. Mæland viste også til at når det gjelder forslagene i Jeløya-plattformen om redusert eiendomsskattesats og endrede verdsettelsesregler for bolig, vil regjeringen komme tilbake til disse forslagene i den ordinære budsjettprosessen.

Helge Eide fremhevet at KS tolker dette som en lovmedvirkningssak knyttet til endringer i eiendomsskatt.

4.8 Finansiering av digitale fellesløsninger i kommunesektoren – DigiFin

Helgesen viste til at det er et godt samarbeid med staten i denne saken. Status er at det er stor interesse i kommunesektoren for å bidra, og at det nå er 264 kommuner og 10 fylkeskommuner som er blitt med i ordningen. Det er viktig å fortsette det gode samarbeidet og at staten er med.

Mæland takket for orienteringen og fremhevet at det var gledelig å se at det utvikles gode løsninger og at gevinstene vises frem.

Helgesen påpekte at det er viktig at man ikke trekker ut gevinsten med en gang.

Gjerde fremhevet at dette er et spennende prosjekt blant annet fordi KS tar på seg driftsansvaret. Burde tenke på andre områder hvor vi kan gjøre noe lignende.

5. Involvering av kommunesektoren i arbeidet med statlige lovutredninger rettet mot kommunesektoren

Det ble ikke knyttet kommentarer til dette punktet.

6. Kostnadsberegningssaker

Det ble ikke knyttet kommentarer til dette punktet.

7. Bilaterale avtaler

Det ble ikke knyttet kommentarer til dette punktet.

Eventuelt

Ingen saker til eventuelt

Mæland takket for møtet.